

О "руском споразуму"

Пише: Бранко Павловић
понедељак, 08 децембар 2008 13:02

Ајде да анализирамо шта је спорно у међудржавном споразуму са Руском Федерацијом у погледу нафте и гаса.

Кандидујем следеће теме: 1) цена за НИС (400 милона евра), 2) начин инвестирања, 3) капацитет гасовода и складишта гаса, 4) сигурност да ће сви делови споразума бити реализовани, 5) користи и штете од реализације или одустајка од споразума.

1) Од наших политичара који су учествовали у потписивања споразума, а учествовали су Коштуница, Тадић, Цветковић и Ђелић, чули смо објашњење да је цена за НИС нешто нижа зато што ћемо у другом делу споразума, који се односи на гас, остварити зараду, па финансијску страну споразума треба сагледавати у целини.

На први поглед звучи логично, али нажалост није. Проблем настаје због тога што никаква анализа финансијске користи за Србију од гасног дела аранжмана не постоји. У том делу постоји велики број варијабла и финансијски ефекат није могуће изразити цифром већ само описно „да ће финансијског ефекта бити“.

На другој страни, цена НИС-а је тачно изражена бројком: 400 милона евра. Ако та цена зависи од користи на страни гасног дела аранжмана, а не знамо колика је та корист, како знамо да је тачна цена за НИС 400 милиона? Па, никако. Уопште не тврдим у овом тексту да је то мало или много (ја мислим да је то повољно за Русе), само указујем или на нестручност оних који су посао уговарали (подсетићу вас да су ДС и Г17 имали апсолутну већину и у влади за мандата Коштунице) или постоји неки мотив за овакво уговарање који није доступан јавности.

Чињеница је да су приликом потписивања протокола били присутни представници Србије на највишем нивоу, да је Влада споразум усвојила, све са сагласношћу Млађана Динкића и да је Скупштина споразум ратификовала. Хоћу да кажем да је свака даља

расправа у погледу цене, а која је усмерена на Русе, бесмислена. Ми за своје српске потребе треба да расправимо ко и како уговара послове.

2) У јавности се много дискутује око тога да ли је у погледу инвестиција боље да се кредитно задужи НИС или је боље да купац од сопствених пара инвестира у НИС.

Одмах да кажем, много је боље да се задужи НИС. Да упростимо, када су два субјекта власници фирме 51%-49% најбоље је да се та заједничка фирма развија сопственим снагама. Ако би развој обезбедио само један сувласник, у нашем случају онај са 51% власништва, он би тиме повећао свој удео у заједничкој фирми. Његов проценат би био знатно већи од 51%, а наш би се знатно смањио са садашњих 49%. То значи да би будућа корист ишла много више на рачун већинског власника.

Опасност постоји само ако се не инвестира добро. Према томе, кључни захтев мањинског власника је да му припадну стварне, ефективне, контролне функције у заједничкој фирми – да може да прати сваки уговор, сваку фактуру, квалитет и количину у реализацији инвестиције. Када се инвестиције реализују новцем само једног од сувласника, контрола је готово никаква.

Према томе, ако се плашимо да се неће добро инвестирати, много је боље и у том случају да се задужи НИС зато што је могућност контроле реализације инвестиција са наше стране у том случају много бољи.

У погледу инвестиција министар Динкић је изнео тврдњу да се НИС може и сам задужити и без страног партнера за 500 милиона евра. Не може. Без гаранције Гаспром-њефта, НИС не може да добије тај новац. Најважнији разлог је у томе што су све рафинерије у окружењу модерније од наших и што су им капацитети већ довољни за задовољење целокупних потреба тржишта Србије. Нашим рафинеријама, веома изгледно, данас прети стечај, а то није „бизнис план“ који би стране банке подржале. Узгред, наше банке немају капацитет за кредит од 500 милиона. Ниједна од њих.

Али за нас је много занимљивије следеће питање: ако је то тако, зашто инвестиције нисмо већ завршили до сада? Предвиђени рок за инвестиције је до три године. Па зашто трujemo Панчевце и околину непотребно све ове године. Зашто држимо забрану за увоз

О "руском споразуму"

Пише: Бранко Павловић
понедељак, 08 децембар 2008 13:02

деривата? Зашто загађујемо околину свуда по Србији тако што возила троше некавалитетно гориво? Зашто нисмо сами направили за 8 година најмодернију рафинерију у окружењу, па онда евентуално размишљали о томе да ли нам је било који страни партнер потребан?

Говорим то зато што вероватно веома мали број читалаца зна да је читав концепт развоја НИС-а, још док је био једно правно лице, дакле и са гасним делом и нафтоводом и уљним рафинеријама, био завршен у децембру 2002. године. Са свим инвестиционим, техничко-технолошким, финансијским, организационим и др. решењима.

Све што сада очекујемо од страног партнера било је решено још најкасније крајем 2002. године.

Тада су исти ови гласни противници садашњег споразума са Русима, Чедомир Јовановић пре свих, али суштински ДС, онемогућили реализацију модернизације НИС-а. По плану све је требало да буде завршено најдаље до новембра 2005. године у највећем делу од сопствених средстава НИС-а, са могућношћу да се помогне око добијања кредита за Петрохемију, да се и она у истом периоду модернизује. На тај начин би се у значајној мери решили еколошки проблеми Панчева.

Није њима до решења. Не само због незнања. Ни када је НИС у питању ни када су други проблеми на дневном реду. Они следе само своје интересе.

3) Око капацитета гасовода и складишта гаса чујем од наших функционера углавном све саме бесмислице.

Капацитет гасовода зависи од потреба крајњег корисника. Можемо ми са Русима да договоримо шта год хоћемо, гасоводом ће ићи онолико гаса колика буде потражња на тачци преузимања у Аустрији.

Наравно да нико није слабоуман да изгради мањи гасовод од потребног за испоруку

гаса и да тиме себи ускрати приход. Али лицитирање типа „20 милијарди кубних метара годишње и ни кубик мање“ је благо речено инфантилно. То ме подсећа на разговор између оца и сина када га отац пита „Иде тата да ти купи камион-играчку. Колики да буде?“ , а дете каже „Вееееелики, одавде до неба, па још већи“.

Гасовод који превазилази потребе крајњег корисника значи непотребан велики трошак и смањује или потпуно искључује будућу зараду.

Око зараде коју ће Србија остварити, под претпоставком да ћемо бити сувласници са 49%, нико од надлежних не жели да изнесе било коју цифру. Не због тога што то није могуће утврдити на моделу типа: 10 милијарди кубика годишње - толико и толико, 15 милијарди –толико (ако занемаримо трошкове изградње), него због тога што би се једноставним упоређивањем видело да ми транспорт кроз Мађарску данас (и претходних година) плаћама 3- 4 пута више од уобичајене цене.

Да бисте знали за убудуће, уобичајена цена је 4 долара за 1000 кубика на сто километара транспорта. Ми годишње за транспорт кроз Мађарску плаћамо, само на разлици у цени, преко 30 милиона долара. Није незанимљиво.

У погледу складишта гаса слушао сам председника Тадића како објашњава да ћемо онда моћи да купујемо кад је јефтиније, а да трошимо кад је скупље. Покидао сам се од смеха. Складиште служи да бисмо могли да испунимо обавезу релативно уједначеног повлачења уговорених количина кроз гасовод. Одредба је да и у летњем периоду мора корисник да повлачи 40% уговорених кличина на годишњем нивоу. Ако повучете мање следе пенали, па вам је цена гаса веома скупа. У мањој мери складиште представља и неку врсте прве резерве гаса и то само у изузетним приликама.

Отуда је и свака прича о капацитету складишта бесмислена. Капацитет је дефинисан потребом уједначавања повлачења гаса у пропорцији 60% зими, 40% лети уз наравно ригорозно дисциплиновање корисника, пре свега привреде, што је све велика тема која захтева посебан текст.

4) Тврди се како наводно постоји опасност да Руси купе НИС, а не реализују гасни део.

О "руском споразуму"

Пише: Бранко Павловић
понедељак, 08 децембар 2008 13:02

То је потпуно неоснован страх. Међудржавни споразум јасно говори о три дела споразума. Али, ајмо да замислимо да ће Руси уплатити цену од 400 милиона евра за НИС а одустати од гасног дела. То је у праву регулисана ситуација тзв. промењених околности. Страном партнеру се због промењених околности понуди измена уговора, ако он на то не пристане, уговор се раскида. При томе је сав ризик на руској страни зато што је сва имовина НИС-.а на територији Србије.

Целокупан ризик нереализације гасног дела споразума је на Русима. Опет имамо исту ствар, или тзв. забринути немају појма о чему говоре или имају неке скривене интересе.

Да ли смо добро уговорили посао? Нисмо. Да ли смо могли сами да се развијемо? Могли смо. Али све је то било-па-прошло.

5) Најгори могући сценарио је да сада не реализујемо споразум. Нешто што држава ратификује, па не реализује је најгори могући сигнал страним инвеститорима.

Поред тога, Русија је наш веома значајан партнер у трговинској размени, нарочито у погледу енергената. Ако је нама ратификовано спорно, онда би њима лако могло постати спорно то што стално дугујемо велика средства за утрошени гас и то што не поштујемо услове испоруке истог. То даље значи да би нам могла стићи озбиљна фактура за наплату и истовремено да би свака даља испорука могла бити условљена авансним плаћањем. Србија те паре нема.

Када се све сагледа детаљније, сада ништа није више стварно спорно. Споразум треба реализовати брзо како би се избегао стечај рафинерија и концентрисати се у преговорима око стварно важних детаља, као што је контрола инвестиција од стране мањинских акционара и сл. и око изградње гасовода и складишта гаса где нас заиста очекује финансијска корист.